

Schilderen en decoratie

2de graad A-finaliteit
II-ScDe-a

BRUSSEL

D/2024/13.758/153

Versie januari 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lessen ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leeransen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang in de tweede graad

2.1.1 Samenhang binnen de studierichting Schilderen en decoratie

Betekenisvol STEM-onderwijs doorbreekt de grenzen van traditionele disciplines en leert verbanden leggen tussen concepten, fenomenen en toepassingen en realisaties. De leerlingen ervaren een aantal vakoverschrijdende werkwijzen. Dat kan je als leraar realiseren door de leerplandoelen van het leerplan Schilderen en decoratie doelgericht te combineren met inhoudelijke doelen uit Maatschappelijke vorming en Wiskunde.

2.1.2 Samenhang over de finaliteiten heen

	D-finaliteit Bouwwetenschappen	D/A-finaliteit Bouwtechnieken /Houttechnieken	A-finaliteit Bouw/Hout/Schilderen en decoratie
STEM-doelen	STEM-engineering	STEM-engineering	STEM-doel
Fysica	Gevorderde fysica: Elektromagnetisme Mechanica: Thermodynamica Fluïdomechanica	Toegepaste fysica: Basis toegepaste fysica	
Bouwkunde	Gevorderde bouwkunde	Toegepaste bouwkunde	
Constructieleer	Constructieleer	Toegepaste constructieleer	
Wiskunde	Uitgebreide wiskunde i.f.v. wetenschappen	Toegepaste wiskunde	
Informaticawetenschappen	Algoritmen en programmeren	Software bewerken	
Studierichting gerelateerd	- Onderzoek van constructies en materialen. - Projectenstudies en ontwerpen	Onderzoek	Opdracht procesmatig voorbereiden - onderzoek op materialen en constructies - Uitvoeringstechnieken - digitale toepassingen
		Organisatie	
		Realisatie	Volgens voorbereiding realiseren
	CAD	CAD	CAD

2.2 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op minimumdoelen van de basisvorming en doelen die leiden naar de beroepskwalificatie Schilder-decorateur.

Het leerplan is gericht op 28 graaduren en is bestemd voor de studierichting Schilderen en decoratie. Zonder in een strakke opdeling in vakken te vervallen kan de verhouding tussen de voorbereiding en realisatie als volgt zijn:

- De opdracht procesmatig voorbereiden (1/3);
- De opdracht volgens voorbereiding realiseren (2/3).

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Schilderen en decoratie en het vormingsconcept

Het leerplan Schilderen en decoratie is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. In het leerplan ligt de nadruk op de natuurwetenschappelijke en technische, wiskundige en maatschappelijke vorming. De wegwijzers duurzaamheid en verbeelding maken er inherent deel van uit.

Natuurwetenschappelijke en technische vorming

De leerplannen Schilderen en decoratie en Natuurwetenschappen laten jongeren toe om op een methodische wijze betrouwbare kennis te verwerven. Door het inzetten van wetenschappelijke concepten, leren leerlingen een fysische werkelijkheid of een natuurlijk fenomeen te begrijpen. Daarnaast leren ze om wetenschappelijke, technologische en wiskundige inzichten in te zetten bij hun technische realisaties. Verwondering en nieuwsgierigheid kunnen leerlingen stimuleren om hun realisaties technisch en wetenschappelijk te beschrijven en te verklaren.

In technische vorming wordt kennis opgebouwd via onderzoekend leren en leren onderzoeken. Door het uitvoeren van opdrachten en projecten in de context van schilderwerk en decoratie leren leerlingen aan de hand van hulpmiddelen en meetinstrumenten te observeren, te meten, te onderzoeken. Ze leren op een veilige en duurzame manier omgaan met materialen, chemische stoffen en technische systemen. Leerlingen ontwikkelen technisch-operationele vaardigheden en kennis van materialen, gereedschappen en machines.

Simulatie- en tekensoftware en een vlot gebruik van informaticatechnologieën kunnen een krachtig hulpmiddel zijn bij conceptvorming en het verwerven van inzicht in abstracte begrippen. Dat geldt zowel voor het bekijken en gebruiken van simulaties als voor het zelf creëren ervan.

Wiskundige vorming

Wiskunde is een taal om patronen in de werkelijkheid compact en ondubbelzinnig te beschrijven en wordt daarvoor veelvuldig gebruikt in wetenschap en techniek. Een vlot gebruik van wiskundige symbolen en kennis van bewerkingen en conventies zijn noodzakelijke vaardigheden om zowel wetenschappelijke als technologische kennis te verwerven en te communiceren. Wiskunde is ook een krachtig instrument om complexe problemen te beschrijven en op te lossen. Het leerplan Schilderen en decoratie biedt een waaier aan opportuniteiten om de leerlingen te laten inzien hoe (op het eerste zicht abstracte) wiskundige technieken concrete toepassingen hebben.

Maatschappelijke vorming

Wetenschappen en techniek vervullen een cruciale rol in onze samenleving. De ontwikkelingen in duurzaam bouwen, circulaire economie, klimaatveranderingen, veiligheid, telecommunicatie ... hebben een grote impact op het welzijn van mensen. De leerlingen leren tijdens hun beroepsgerichte opleiding aandacht te hebben voor de maatschappelijke uitdagingen, kritisch te reflecteren, hun betrokkenheid te versterken en een rol op te nemen in innovatieve ontwikkelingen.

De **wegwijzers duurzaamheid en verbeelding** kleuren het leerplan Schilderen en decoratie. Vanuit duurzaamheid worden de intrinsieke verbondenheid van alle dingen en mensen en het behoud van en het streven naar een betere duurzame wereld beklemtoond. Inhoudelijk gaat het ook om het belang van duurzaam omgaan met technologie met aandacht en zorg voor het milieu, om veilig en ergonomisch werken en circulaire economie.

Verbeelding geeft leraren en leerlingen zuurstof om uitdagingen, vragen en problemen niet op één bepaalde manier op te lossen of te beantwoorden en om vooropgestelde methodes niet slaafs te volgen. De praktijk heeft immers in essentie een creatief karakter.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Technische vaardigheden en werkwijzen ontwikkelen

De leerlingen ontwikkelen technisch-operationele vaardigheden. Ze zijn taakgericht in hun concretisering en denken in functie van het technisch proces, de afwerkingsgraad, het eindresultaat en klanttevredenheid. Ze leren om geïnformeerd en toepassingsgericht te werken met materialen en grondstoffen. Ze leren meetinstrumenten gebruiken, nieuwe technologieën toepassen en omgaan met grootheden en eenheden.

Technologische kennis verwerven

De leerlingen verwerven contextgericht inzicht in en leren verbanden leggen tussen eigenschappen van ondergronden, producten en uitvoeringstechnieken, met als doel uitvoeringsvormen en -technieken van een schilder-decorateur correct uit te voeren. Daarbij zetten ze ook digitale technologieën in.

Realisatietechnieken toepassen in technische processen, constructies en systemen

De leerlingen leren technische systemen gebruiken en processen toepassen bij het gebruiksklaar maken van producten, het effen en zuiver maken van ondergronden, het realiseren van beschermings-, afwerkings- en decoratieve verfraaiingswerken. Zorg voor het milieu, veilig en ergonomisch werken en circulair bouwen vormen een rode draad doorheen de studierichting.

Interacties duiden tussen wetenschappen, techniek, engineering en wiskunde

Projectmatig werken laat toe om interacties tussen techniek en wetenschap, tussen techniek en wiskunde, tussen techniek en de maatschappij te duiden. De leerlingen realiseren hun projecten door wetenschappelijke en wiskundige kennis toe te passen. Ze leren oplossingen te ontwerpen voor maatschappelijke problemen.

3.3 Opbouw

In dit leerplan zijn de leerplandoelen als volgt geordend:

- generieke competenties;
- de opdracht procesmatig voorbereiden;
- de opdracht volgens voorbereiding realiseren en afwerken met aandacht voor preventie en milieu;
- kwaliteitscontrole en zelfevaluatie.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang in de tweede graad

Het leerplan Schilderen en decoratie is een leerplan van de specifieke vorming en heeft een relatie met het leerplan Wiskunde en Maatschappelijke vorming van de algemene vorming. Samenwerken met die vakken uit de algemene vorming kan bij de leerlingen motiverend werken.

3.4.2 Samenhang met de derde graad

De studierichting Schilderen en decoratie bereidt de leerlingen voor op de studierichting Decoratie en schilderwerk in de derde graad arbeidsmarktfinaliteit.

3.5 Aandachtspunten

Het leerplan als één geheel

Om dit leerplan kwaliteitsvol te realiseren is het belangrijk om het verwerven van kennis en vaardigheden in de lespraktijk, zowel op school als op de werkplek, op elkaar af te stemmen. Die afstemming is ook van belang in functie van het realiseren van projecten. Het is belangrijk om het leerplan als één geheel te beschouwen waarbij verschillende leerplandoelen niet zonder elkaar kunnen. De ordening in dit leerplan leidt niet tot een strakke opdeling in afzonderlijke delen. Het is cruciaal om steeds de verbinding te maken met de activiteiten en de projecten op de werkplek. Om het technisch proces correct te begrijpen en efficiënt toe te passen zijn een goede ontleding van de opdracht en grondige voorbereiding noodzakelijk vooraleer over te gaan tot realisaties.

De leerplandoelen worden gerealiseerd over de twee leerjaren van de tweede graad. Overleg en een planmatige aanpak, gelijkgericht werken en evalueren zijn noodzakelijk.

Schilderen en decoratie is een vorming tot schilder-decorateur. Het is belangrijk om vanaf het eerste leerjaar van de tweede graad in te zetten op de juiste competenties. Om de succesbeleving bij de leerlingen te verhogen is het belangrijk dat er vanaf het eerste leerjaar kan geoefend worden in individuele oefenruimtes. Oefeningen op paneeltjes dragen niet bij tot het bereiken van de doelen in dit leerplan.

Veiligheid

Het is belangrijk om er de leerlingen op te attenderen dat de werkplek van een schilder-decorateur een tijdelijk karakter heeft waardoor er regelmatig onvoldoende aandacht wordt besteed aan het toepassen van alle veiligheidsmaatregelen en -voorzieningen. Het is noodzakelijk om regelmatig de afspraken op te frissen of een toolboxmeeting te organiseren over bepaalde veiligheidsthema's.

Aansluitend is het belangrijk om weten dat bewerkingen met machines pas kunnen na de nodige opleiding, kennis van de veiligheidsinstructies en het inoefenen. Het gebruiken van persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen, handelen volgens de veiligheidsvoorschriften, veiligheidsinstructiekaarten, werkinstructiekaarten en gebruiksinstructies zijn een permanent aandachtspunt.

Beroepskwalificatie

Voor leerplandoelen die leiden naar een beroepskwalificatie gaan we in de tweede graad uit van eenvoudige situaties of situaties waarin leerlingen vaardigheden volgens richtlijnen en onder begeleiding toepassen.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Generieke competenties

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 De leerlingen handelen in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de organisatie en afspraken in bedrijven en ze vergelijken met de werking op school of het eigen competentiecentrum. Meerdere leerplandoelen uit dit leerplan maken het mogelijk om de organisatiecultuur van een bedrijf te leren kennen en maken duidelijk dat de communicatie tussen arbeiders, werkgever, (onder-)aannemers, interieurarchitect, veiligheidscoördinator en leerlingen belangrijk is. Daarbij kan je ook aandacht besteden aan het in groep naleven en toepassen van afspraken in verband met persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen. Ook leerlingen kunnen hier een voorbeeldfunctie hebben.

Wenk: Je kan verwijzen naar de wensen van de klant geformuleerd aan de interieurarchitect en schilder-decorateur waarbij continu afstemming is van keuze van materialen en ornamenten, kleur- en structuurbepaling ... Je kan er ook op wijzen dat het belangrijk is om procedures correct op te volgen, bijvoorbeeld in functie van droogprocessen.

LPD 2 De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden.

1ste graad: Ontwerpen een oplossing (I-Tec-b LPD 3).

Wenk: Je kan de leerlingen aan de hand van afgebakende criteria een oplossing laten bedenken voor problemen die ontstaan bij schilderwerken zoals blaarvorming en afbladeren, vergeling, glansverlies, barsten in de verflaag of voor blaarvorming na het aanbrengen van muurbekleding, vlekvorming.

Wenk: Je kan de leerlingen oplossingen laten bedenken voor problemen die ontstaan in het pleisterwerk zoals barsten, loskomend pleisterwerk en plamuur, het krimpen van plamuur. Je kan oplossingen testen en evalueren.

Wenk: Je kan gericht inzetten op het leren overleggen met elkaar, gebruik maken van naslagwerken, tekeningen, technische fiches om tot probleemoplossende resultaten te komen. Gestructureerd leren werken en in team bevordert sociale vaardigheden en de groepsdynamiek.

4.2 De opdracht procesmatig voorbereiden

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 3 + De leerlingen vergelijken het eigen project met historische en hedendaagse interieurinrichtingen op het vlak van vormgeving, kleuren en afwerking.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan

- kleuren, lichtinval en afwerking;
- conceptuele ontwerp;
- vormgeving en ornamenten;
- duurzaamheid, circulair en herbestemming van materialen.

Wenk: Je kan de leerlingen leren aandacht te hebben voor de totaalinrichting, interieurelementen en details. Je kan hen leren hoe aandacht te besteden aan details van muurbekleding, decoratie, gebruikte kleuren en producten.

Wenk: Je kan de leerlingen leren om vanuit het historische, hedendaagse uitvoeringen en technieken te begrijpen. Je kan zelf de meest geschikte historische periode en projecten kiezen om de relatie te leggen met het eigen project van de leerlingen.

LPD 4 De leerlingen onderzoeken de aard en de staat van de ondergrond.

Wenk: In functie van de ondergrond kan je aandacht besteden aan

- behandelde en onbehandelde ondergrond;
- goede en slechte staat;
- vochtigheid van de ondergrond.

Wenk: Je kan de leerlingen leren welke beslissingen te nemen ten gevolge van de ondergrond en welke de gevolgen zijn voor schilder- en decoratiewerken.

Wenk: Je kan hen leren de vochtigheid van de ondergrond meten.

Wenk: In het kader van duurzaam bouwen en zorgzaam omspringen met materialen kan je aandacht besteden aan het belang van circulair bouwen en de levenscyclusanalyse, hergebruik van verven.

LPD 5 De leerlingen leggen het verband tussen eigenschappen van ondergronden, producten en afwerking.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan

- ondergronden: houtsoorten, plaatmaterialen, metaal, steen, pleisterwerk;
- eigenschappen: poreuze en niet-poreuze ondergronden;
- afwerkingen: transparant, halfdekkend, dekkend, glansgraden.

Wenk: Bij de eigenschappen van ondergronden kan je aandacht hebben voor porositeit,

capillariteit, condensatie, corrosie, uitzetting en inkrimping van materialen, vorming van schimmels, mossen en houtaantasting.

Wenk: Bij de producteigenschappen kan je aandacht hebben voor hechting, dekkraft, vochtregularisatie, droogtijden, viscositeit, bescherming, elasticiteit, implicaties voor schilderwerken en aanbrengmethoden.

Wenk: Je kan de leerlingen leren het juiste gereedschap en de aanbrengmethode te kiezen volgens de producteigenschappen.

Wenk: Je kan de leerlingen via proeven een productanalyse laten uitvoeren om de juiste productkeuze te maken voor wat betreft hechting en afwerkingseisen.

Wenk: Je kan de leerlingen leren rekening te houden met de omgevingsfactoren.

LPD 6 De leerlingen kiezen het gereedschap en de aanbrengmethode volgens de producteigenschappen.

Wenk: Je kan de leerlingen leren rekening te houden met de omgevingsfactoren en aandacht te hebben voor het juiste gereedschap voor het juiste werk zoals rollen, plamuurmessen, borstels, sponzen afgestemd op de producteigenschappen.

LPD 7 De leerlingen zoeken kleurtonen en stellen kleuren samen volgens kleurstalen.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor decoratiestijlen en de functie van het type verfraaiing.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan kleurenleer, primaire, secundaire en tertiaire kleuren en aan de kleur- en dekkraft.

Wenk: Je kan de leerlingen leren werken met de meest hedendaagse en moderne technieken om kleurtonen te zoeken en samen te stellen in functie van hun projectopdracht. Je kan hen leren werken met een kleurenspectrometer en hen wijzen op kleurcontrasten en achromatische kleuren.

LPD 8 + De leerlingen gebruiken digitale technologieën en digitale meetinstrumenten bij het voorbereiden en uitvoeren van hun opdracht.

Wenk: Je kan de leerlingen leren om digitale meetapparatuur te gebruiken en de data over te nemen voor het opstellen van een meetstaat.

Wenk: Je kan de leerlingen leren gebruik te maken van digitale tools om een kleurenstudie uit te voeren.

Wenk: Je kan gebruik maken van virtual reality om leerlingen vertrouwd te maken met gevaarlijke situaties op de werkplek en om uitvoeringsvormen en technieken aan te leren en ontwerpbeslissingen te nemen.

Wenk: Je kan ook gebruik maken van digitale vochtmeting, digitale uitzettools, lasers.

Wenk: Je kan de leerlingen een digitaal moodboard leren maken.

LPD 9 De leerlingen modelleren en simuleren het eigen project of een onderdeel in 3D met CAD.

- Wenk: Modelleren betekent het tekenen of het samenstellen van uitvoeringsdetails om inzicht in het eigen project of een onderdeel ervan te verwerven. Je kan gebruik maken van simulatiesoftware. Het kan volstaan om leerlingen voorbereide tekeningen te laten aanvullen. Je kan de leerlingen leren gebruik te maken van digitale tools om kleurenstudie uit te voeren.
- Wenk: Je kan relevant opgezochte en aangereikte informatie leren gebruiken om de uitvoeringsdetails te tekenen. Je kan leren rekening te houden met schaalberekening.
- Wenk: Je kan de leerlingen schetsen en waarnemingsschetsen leren gebruiken als communicatiemiddel in functie van de voorbereiding op het CAD-tekenen.
- Wenk: Je kan de leerlingen leren hoe om te gaan met gegevensbeheer en tekenafspraken na te leven.

LPD 10 De leerlingen bepalen de uit te voeren werken en de optimale werkvolgorde, en maken een werkvoorbereiding voor het eigen project.

- Wenk: Je kan de leerlingen werkdocumenten leren lezen, interpreteren en begrijpen
- Wenk: Je kan de leerlingen relevante informatie laten gebruiken om de werkvolgorde en de werkvoorbereiding te bepalen. Je kan hen stapsgewijs laten groeien in het ontdekken van het technisch proces en het zelfstandig opmaken van het stappenplan. Je kan een sjabloon aanreiken waarbinnen gewerkt zal worden.
- Wenk: Je kan de leerlingen oplossingsgericht leren denken en de gemaakte keuzes laten uiteenzetten en motiveren.
- Wenk: Je kan de leerlingen leren online samenwerken in hetzelfde document.

LPD 11 De leerlingen optimaliseren digitaal meetgegevens en materialen, berekenen materiaalhoeveelheden en stellen de meetstaat op.

- Wenk: Je kan gepaste software en digitale tools ter beschikking stellen. Je kan een digitaal rekenblad als sjabloon aanreiken.
- Wenk: Je kan aandacht besteden aan inhouden van verpakkingen, handelsafmetingen,

LPD 12 De leerlingen maken een kostprijsberekening voor het eigen project.

- Wenk: Je leert de leerlingen leren een materiaalstaat, uitvoeringstekeningen en eenheidsprijzen te gebruiken om een voorcalculatie van de materialen te maken.
- Wenk: Je kan de leerlingen de eenheidsprijzen kritisch laten bekijken, prijsverschillen laten vergelijken van verschillende leveranciers en vergelijken met alternatieve producten en materialen.
- Wenk: Je kan gepaste software en digitale tools ter beschikking stellen. Je kan een digitaal rekenblad als sjabloon aanreiken.
- Wenk: Je kan de kostprijsberekening beperken tot de voorcalculatie van de materiaalkost voor het eigen project.

LPD 13 + De leerlingen maken een projectdossier.

Wenk: Mogelijke inhoud van een projectdossier: inhoudstafel, opdrachtomschrijving, materiaalstudie, relevant opgezocht informatie, tekeningen, materiaalstaat, stappenplan, werkmethode, machinale toepassingen, veiligheid, voorcalculatie van de materiaalkostprijs, bestelformulieren voor huur van toestellen en gereedschappen, kwaliteitscontrole, evaluatiedocumenten, tijdsregistratie, praktijkdagboek ...

Wenk: Je kan aandacht besteden aan het functioneel inzetten van tekstverwerking, rekenblad, formulieren ... Je kan de leerlingen leren werken in de cloud.

4.3 De opdracht volgens voorbereiding realiseren en afwerken met inbegrip van preventie en milieu.

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 14 De leerlingen nemen een ergonomische houding aan bij werkzaamheden.

Wenk: Je kan je als leraar laten inspireren door de Codex met een geheel van technische en organisatorische maatregelen met als doel arbeidsongevallen en beroepsziekten te voorkomen. Een ergonomische houding aannemen bij kantoorwerk en bij het uitvoeren van schilderwerken, draagt bij tot het verhogen van het welbevinden op het werk. Het is belangrijk dat de leerlingen de juiste technieken aanleren bij heffen, tillen, hijsen en verplaatsen.

Wenk: Je kan ergonomische werkhoudingen aanleren en laten toepassen uit respect voor het eigen lichaam, zijn mogelijkheden en beperkingen volgens fysieke belastingen.

Wenk: Het vergelijken van de lichaamshouding (statisch, dynamisch) van een medeleerling met een referentiebeeld is een eerste stap om zich bewust te worden van de eigen houding, bv. bij het dragen van planken en toestellen, verfpotten met grote hoeveelheden, ladders, steigeronderdelen ... de houding bij bepaalde werkzaamheden (hoogte t.o.v. eigen lichaamslengte).

Wenk: Je kan gebruik maken van ergonomische hulpmiddelen zoals een exoskelet voor schouders.

LPD 15 De leerlingen werken op een veilige en duurzame manier met materialen, stoffen en technische systemen en gebruiken persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen.

1ste graad: Veilig en duurzaam werken (I-Tec-b LPD 1).

Wenk: Je kan de leerlingen trainen om steeds de gepaste collectieve en persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken.

Wenk: Je kan de leerlingen leren gebruik te maken van instructiekaarten voor technische systemen, productetiketten, pictogrammen, H/P-zinnen, onderhoudsvorschriften en handleidingen. Het is belangrijk dat ze pictogrammen en symbolen leren interpreteren.

Wenk: Je kan de leerlingen leren milieubewuste keuzes te maken voor materialen, beschermings- en afwerkingsproducten, lijmen, onderhoudsproducten en

werkwijzen om chemisch en niet-biologisch afbreekbaar afval te vermijden.

Wenk: Je kan de leerlingen leren ordelijk werken en alert te zijn voor energie die kan vrijkomen onder de vorm van warmte zoals op voden na het werken met afwerkolie en alert te zijn voor het gevaar van giftige, ontvlambare en explosieve producten, oplos-, verdunnings- en verhardingsmiddelen, zowel bij het gebruik als bij het opbergen en stockage ervan.

Wenk: Je leert de leerlingen aandacht te hebben voor gevaarlijke en niet gevaarlijke producten, grenswaarden bij gebruik van solventen en preventief maatregelen te nemen. Je leert ze ook om rekening te houden met omgevingsfactoren zoals temperatuur en ventilatie.

Wenk: Met betrekking tot afwerkingsproducten en toevoegingsmiddelen kan je aandacht besteden aan toepassingsmogelijkheden, kwalitatieve kenmerken, uitzicht, mengverhoudingen, pigmenten, kleurbenamingen, verenigbaarheid, neveneffecten, veiligheids- en recyclagevoorschriften ...

Wenk: Je kan de leerlingen leren asbesthoudende producten op de werkplek te herkennen.

LPD 16 De leerlingen organiseren de inrichting van hun werkplek veilig en ordelijk.

Wenk: Je kan de werkplek leren organiseren op basis van een werkmethode (schilderwerken, behangen, plaatsen van sierlijsten ...). Daarbij kan je verwijzen naar ergonomisch, vlot en efficiënt werken en het aanbrengen van signalisatie.

Wenk: Je kan de leerlingen leren, omwille van veiligheidsredenen, enkel de benodigde gereedschappen en materialen ter beschikking te hebben. Je kan de leerlingen de attitude aanleren om gedisciplineerd en zorgzaam om te springen met materialen, gereedschappen en hulpmiddelen en hen leren hoe stof- en lawaaihinder te beperken.

Wenk: Je kan de leerlingen trainen om gedisciplineerd het werkplaatsreglement te respecteren.

LPD 17 De leerlingen controleren de veiligheidsvoorzieningen aan machines, toestellen en hulpmiddelen en melden afwijkingen, storingen en gebreken.

Wenk: Je kan de nadruk leggen op preventief onderhoud en het beschikbaar zijn van onderhoudsfiches. Het is belangrijk dat leerlingen spontaan de informatie op veiligheidsinstructiekaarten leren gebruiken.

Wenk: In het belang van de collectieve veiligheid kan je de leerlingen leren communiceren met elkaar, leidinggevend, de leraar en de mentor om ongevallen te vermijden door afwijkingen, storingen en gebreken te melden.

LPD 18 De leerlingen werken veilig op hoogte conform veiligheidsvoorschriften en passen de gebruiksinstructies van steigers en ladders toe.

Wenk: In de tweede graad beperk je je tot het gebruik van kleine trapladders en rolsteigers op beperkte hoogte.

Wenk: Je kan de leerlingen leren om ladders enkel als verplaatsingsmiddel te gebruiken

en steigers volgens voorschriften en opleiding. Daarbij kan je aandacht besteden aan het opbouwen van rolsteigers.

LPD 19 De leerlingen beheren, onderhouden en reinigen materialen, toestellen, gereedschappen en machines.

Wenk: Om dagelijks kwalitatief goed werk te realiseren leren de leerlingen aandacht te hebben voor het zorgzaam omspringen met en ordelijk wegbergen van materiaal, toestellen en gereedschappen in magazijn, kasten, de eigen gereedschapskoffer, bestelwagen van het bedrijf.

Wenk: Je kan de leerlingen leren om na het onderhouden van systemen zoals reinigen van verfromen en -borstels, verfmixer, toestellen en handgereedschappen, de resten te sorteren en spaarzaam om te springen met water.

LPD 20 De leerlingen gebruiken de gereedschappen en hulpmiddelen voor een huisschilder op een efficiënte manier.

Wenk: Je kan de leerlingen aan de hand van de producteigenschappen en uitvoeringsmethoden de juiste gereedschappen leren kiezen in functie van de opdracht.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor

- hulpmiddelen zoals afplak- en afdek materiaal, schuurmiddelen, kitten;
- gereedschappen zoals stofborstel, spons en zeemleer, schraper, schuurblok, steekmes.

LPD 21 De leerlingen gebruiken machines, toestellen en veiligheidsvoorzieningen op een correcte en veilige manier volgens de gekregen instructies.

Wenk: Om stofhinder te beperken leren de leerlingen de attitude aan te nemen om schuurmachines aan te sluiten op een mobiele stofzuiger.

Wenk: Je kan bij het gebruik van het afstoomapparaat wijzen op gevaar van elektrisering.

LPD 22 De leerlingen maken plamuren, lijmen en afwerkingsproducten gebruiksklaar.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan

- mengverhoudingen;
- viscositeit;
- een homogeen mengsel;
- de samenstelling van de producten;
- pigmenten, verharder, verdunner;
- de dagvoorraad voor het eigen project.

Wenk: Je kan de leerlingen leren hoe 'stalen' te plaatsen.

Wenk: Je kan de leerlingen leren aandacht te schenken aan de potlife en die te respecteren in functie van kwaliteitsvolle eindresultaten.

LPD 23 De leerlingen bereiden oppervlakken voor in functie van beschermen en verfraaien.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan

- verwijderen van oude afwerklagen;
- plamuren en opvullen, herstellen;
- schuren;
- ontvetten, ontstoffen, reinigen;
- afplakken;
- aanbrengen van fixeer-, impregneer-, isoleermiddel;
- afkitten
- afbijt- en schuurmiddelen.

LPD 24 De leerlingen voeren manueel binnen- en buitenschilderwerken uit.

Wenk: je kan aandacht besteden aan

- het aflijnen;
- de opbouw van verfsystemen;
- de kleur van de grondlaag afgestemd op de kleur van de eindlaag;
- de functie van de schilderwerken: beschermend of decoratief.

LPD 25 De leerlingen voeren eenvoudige decoratieve schilderwerken uit.

Wenk: Je kan de leerlingen leren experimenteren met betonlook, korrelverf, eenvoudige borsteltechniek, mesttechnieken, structuurverf, verfsjablonen, ton sur ton, accentmuur ...

Wenk: Je kan leerlingen leren experimenteren met eco-verven, kalkverf.

LPD 26 De leerlingen brengen ornamenten en sierlijsten aan.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan eenvoudige toepassingen op muur of het maken van kaders. Je kan de ornamenten en sierlijsten laten afwerken met verschillende technieken.

Wenk: In de derde graad komt het plaatsen van 3D-lijsten en complexe samenstellingen aan bod.

LPD 27 De leerlingen bereiden oppervlakken voor in functie van de te plaatsen wandbekleding.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan

- verwijderen van oude afwerklagen;
- plamuren, opvullen en herstellen;
- schuren;
- ontvetten, ontstoffen, reinigen;
- aanbrengen van fixeer-, impregneer-, isoleermiddel.

Wenk: Je kan de leerlingen leren uitlijnen met schietlood, waterpas, laser.

LPD 28 De leerlingen brengen wandbekleding aan.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan

- soorten wandbekleding en eigenschappen;
- knip- en snijtechnieken, -voorschriften.
- uitlijn- en plaatsingstechnieken.
- lijmsorten en technieken;
- dubbel doorsnijden zoals bijvoorbeeld bij patchwork.

Wenk: In de tweede graad kan je je beperken tot het oefenen van knip- en snijwerk, het plaatsen van de loodlijn en het oefenen op rechte banen. Het materiaal beperkt zich tot effen behang en vliesbehang. In de derde graad komen binnen- en buitenhoeken, behang met motief en speciale behangsoorten aan bod.

LPD 29 De leerlingen ronden de werkzaamheden af en laten de werkplek ordelijk achter.

Wenk: Je kan de leerlingen leren interne afspraken te respecteren.

Wenk: Je kan de leerlingen leren om zorgvuldig het beschermingsmateriaal te verwijderen rekening houdend met hergebruik ervan. Het geleend materiaal uit het schoolmagazijn terug te brengen, ladders en rolsteiger op te bergen.

LPD 30 De leerlingen sorteren restmateriaal en afval volgens gekregen instructies.

Wenk: je kan de leerlingen leren handelen volgens de afspraken en sorteerregels. Je kan hen informeren over de richtlijnen i.v.m. het omgaan met chemisch en biologisch afval.

Wenk: Je kan de leerlingen laten onderzoeken wat er met de afvalstromen en restmaterialen van hun eigen project gebeurt na het verlaten van de werkplaats. Je laat hen stilstaan bij de invloed van het sorteren op afvalverwerking en recyclage.

Wenk: Je kan de leerlingen een kritische kijk op afval en restmateriaal aanleren in functie van het zorgzaam omspringen met materialen en verven en het hergebruik bij circulaire economie.

Wenk: Je kan de leerlingen leren om bij het reinigen van verfrollen, borstels en kwasten een milieuvriendelijke gedachte te hanteren door gebruikt water opnieuw te gebruiken en de vaste stoffen afzonderlijk te sorteren. Een reinigingstoestel voor verfrollen en -borstels is aangewezen.

4.4 Kwaliteitscontrole en zelfevaluatie

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 31 De leerlingen voeren kwaliteitscontroles uit op basis van meetbare evaluatiecriteria.

Wenk: Met het oog op gelijkgerichtheid en zelfevaluatie kan je in de vakgroep afspraken maken omtrent meetbare criteria. Je leert de leerlingen om gedurende het hele technisch proces kwaliteitsbewust te handelen door continu maatvoeringen te

controleren en meetbare evaluatiecriteria te hanteren voor o.a. materiaalstaat, bewerkingsvolgorde, de bereikte onderzoeksresultaten, tekenwerk, meetstaat, voorcalculatie, het plamuren en glad zetten van oppervlakken, het proces en resultaten bij schilder- en behangwerken.

Wenk: Je kan de leerlingen leren werken met referentiemateriaal voor controle op de resultaten na het plamuren, schilderen en behangen.

5 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school of de werkplek of een extern opleidingscentrum minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

5.1 Infrastructuur

Om kennis en vaardigheden afgestemd op elkaar en in samenhang aan te reiken en het projectmatig werken te versterken is een goed uitgerust competentiecentrum noodzakelijk waarbij de ruimte voor het aanleren van vaardigheden en het (bij voorkeur nabijgelegen) instructielokaal in visie één geheel vormen.

- Een werkzone

Een goed geventileerde, goede natuurlijke verlichte ruimte met individuele oefenruimtes voor het realiseren van schilder- en behangwerken. Daarnaast wordt ook een ruimte voorzien als opslagruimte voor materiaal, gereedschappen en toestellen.

- Een wasgelegenheid met gescheiden kleedruimte (j/m) voor de leerlingen en voor de leraren.
- Een instructielokaal
 - dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
 - met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
 - met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
 - met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
 - met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;
 - met de mogelijkheid om leerinhouden te tonen en demonstreren.
 - met de nodige didactische middelen, meettoestellen, opstellingen, materialen of hulpmiddelen die toelaten om de leerstof geïntegreerd aan te bieden.
- Opslagruimte voor afwerkingsproducten
 - Explosie-, brand-, vorst- en lekvrij
 - Stapelrekken
 - Lijst van de producten
 - Veiligheidsvoorschriften

- Afwerkingsproducten

5.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

- Preventie
 - Afvalbakken - verschillende soorten
 - Brandblusapparaten
 - EHBO-koffer
 - Risicoanalyse van de werkplaats
 - Signalisatiemateriaal
 - Schoonmaakgerief
 - Technische fiches van de producten
 - Veiligheidssteekkaarten van de producten
 - Veiligheidsinstructiekaarten
 - Werkplaatsreglement
- Demonstratiemateriaal
 - Referentiemateriaal met resultaten van plamuren, verven en behang
 - Stalenkoffers
- Meten en controleren
 - Moderne meetapparatuur zoals digitale afstandsmeter en laserwaterpas
 - Viscositeitsbeker
 - Vochtigheidsmeter
 - Handmeetgereedschappen
- De essentiële gereedschappen en toestellen van een schilder decorator voor het realiseren en afwerken van:
 - Binnen- en buitenschilderwerken
 - Behangen
- De essentiële machines en toestellen voor een schilder-decorateur:
 - Accu schroevendraaier
 - Behangtafel – inklapbaar
 - Boormachine
 - Heteluchtpistool
 - Mengapparatuur met verschillende roerstaven
 - Reinigingsapparatuur met scheidingssysteem en splijtmiddel
 - Schuurmachines
 - Snijapparaat voor vlies
 - Stof- en waterzuiger
 - Verlegsgroeven los en op rol
 - Verstekzaagmachine
 - Werfverlichting
- Materiaal en producten voor het realiseren van binnen- en buitenschilderwerken en behangwerken
- Voor het werken op hoogte, inclusief beveiligingsapparatuur
 - Dubbele trapladder – klein/groot

- Rolsteiger
- Steigerplanken

5.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

- Preventie
 - Handschoenen
 - Kniebeschermers
 - Gas- en stofmaskers
 - Oorbeschermers
 - Veiligheidsbril
 - Veiligheidsschoenen
 - Werkkledij
- Basis meetgereedschappen en de gereedschappen van een schilder-decorateur voor het realiseren van schilder- en behangwerken.
- Voor het werken op hoogte, inclusief beveiligingsapparatuur
 - Kleine dubbele trapladder

6 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evaluëren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evaluëren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	

Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

7 Concordantie

7.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de minimumdoelen (MD) of de doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Minimumdoelen of doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties
1	BK 01
2	MD 06.14
3+	-
4	BK 10

5	BK c
6	BK a; BK c
7	BK 20; BK b
8+	-
9	BK 05
10	BK 05; BK 06; BK 07
11	BK 03; BK 08
12	BK 03; BK 09
13+	-
14	BK 04
15	BK 03; BK 04; BK d
16	BK 04; BK 11
17	BK 04; BK f
18	BK 04; BK 14
19	BK 12; BK 15
20	BK 13; BK e
21	BK 13; BK f
22	BK 17; BK c
23	BK 16; BK e
24	BK 18; BK a; BK e
25	BK 19; BK a; BK e
26	BK 21; BK a; BK e
27	BK 22; BK e
28	BK 23; BK a; BK e
29	BK 15
30	BK 03

7.2 Minimumdoelen basisvorming

06.14 De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden.

Voetnoot: Rekening houdend met concepten van de tweede graad en de context waarin dit minimumdoel aan bod komt.

7.3 Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties

1. De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).
2. De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.
3. De leerlingen handelen economisch en duurzaam.
4. De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.
5. De leerlingen plannen en bereiden de eigen werkzaamheden voor.
6. De leerlingen bepalen de uitvoeringsfase.
7. De leerlingen maken een optimale werkvolgorde op.
8. De leerlingen maken een materiaalstaat op.
9. De leerlingen maken een kostprijsberekening.
10. De leerlingen controleren de aard en de staat van de ondergrond.
11. De leerlingen organiseren de inrichting van de werkplek.
12. De leerlingen beheren het materiaal en materieel.
13. De leerlingen gebruiken machines en gereedschappen op een correcte en veilige manier.
14. De leerlingen werken op hoogte.
15. De leerlingen ronden de werkzaamheden af en reinigen het materieel.
16. De leerlingen bereiden de oppervlakken voor i.f.v. beschermen en verfraaien.
17. De leerlingen maken het afwerkingsproduct gebruiksklaar.
18. De leerlingen schilderen manueel oppervlakken zowel binnen als buiten.
19. De leerlingen voeren decoratieve schilderwerken uit.
20. De leerlingen zoeken kleurtonen en stellen kleuren samen volgens monsters.
21. De leerlingen brengen ornamenten en sierlijsten aan.
22. De leerlingen bereiden de oppervlakken voor i.f.v. de te plaatsen wandbekleding.
23. De leerlingen brengen wandbekledingen aan.

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

- a. Aanbrengtechnieken
- b. Kleurencirkel en mengtechnieken
- c. Materialen en producten
- d. Persoonlijke en collectieve veiligheid
- e. Uitvoeringstechnieken
- f. Werking van machines en veiligheidsinstructies

8 Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	5
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang in de tweede graad	7
2.1.1	Samenhang binnen de studierichting Schilderen en decoratie	7
2.1.2	Samenhang over de finaliteiten heen.....	7
2.2	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	8
3.1	Schilderen en decoratie en het vormingsconcept	8
3.2	Krachtlijnen	9
3.3	Opbouw.....	9
3.4	Leerlijnen.....	10
3.4.1	Samenhang in de tweede graad	10
3.4.2	Samenhang met de derde graad.....	10
3.5	Aandachtspunten	10
3.6	Leerplanpagina.....	11
4	Leerplandoelen	11
4.1	Generieke competenties.....	11
4.2	De opdracht procesmatig voorbereiden.....	12
4.3	De opdracht volgens voorbereiding realiseren en afwerken met inbegrip van preventie en milieu.	15
4.4	Kwaliteitscontrole en zelfevaluatie.....	19
5	Basisuitrusting	20
5.1	Infrastructuur	20
5.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	21
5.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	22
6	Glossarium.....	22
7	Concordantie	23

7.1	Concordantietabel.....	23
7.2	Minimumdoelen basisvorming	25
7.3	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties	25
8	Inhoud	26